

Ringe d. 27. oktober 2010

Side 1

Til Folketingets Retsudvalg ang. forholdene i Statsfængslet i Ringe m.v.

Punkt 1. Frivillig isolation

Mange indsatte vælger at gå i frivillig isolation under deres afsoning. Nogle gør det meget kort tid efter ankomsten til Statsfængslet i Ringe, fordi de kun tilbydes en placering på afsnit 3 eller 4.

Afsnit 3 er fængslets afsnit, hvor man placerer indsatte, der pga. deres meget problematiske adfærd overfor medindsatte og personalet, ikke kan afsone på nogen af fængslets almindelige afsnit. Her må man som hovedregel ikke deltage i fællesaktiviteterne, men er isoleret fra resten af fængslet. Afsnit 3 har derfor også deres egen "arbejdsplads". Her er altså tale om afsoning på skærpede vilkår og regler.

Som følge af disse skærpede vilkår og regler, så er det ikke et reelt tilbud for almindelige afsonere at påbegynde deres afsoning der. Det kan vel heller ikke være meningen, at man uden grund, skal opholde sig eller påbegynde en afsoning på fængslets "straffeafsnit". Dette er nærmest en garanti for ikke selvforskyldte afsoningsproblemer, hvilket da må siges at være fuldstændigt urimeligt.

Afsnit 4 er fængslets afsnit, hvor der overvejende afsoner indsatte med anden etnisk baggrund end dansk. Dette faktum indebærer en række problemer, hvis man som en anden type afsoner, tilbydes afsoning på det pågældende afsnit. Der hersker fx en del uskrevne regler blandt majoriteten på dette afsnit, regler der gør en afsoning her problematisk og direkte risikofyldt for nogle typer indsatte. De tilstande og uskrevne regler der gør det vanskeligt at afsone på de pågældende afsnit redegøres der her kortfattet for:

Indsatte, der ikke tilhører majoriteten, kommer som regel nederst i hierarkiet, og der forekommer jævnligt vold og trusler om vold mod minoriteterne. Afsnittet kan i perioder være et konfliktfyldt miljø, hvor svage indsatte fx bliver udnyttet. Religionsforskellene gør, at der ikke må tilberedes svinekød, hvilket ligeledes er en af de uskrevne regler på afsnittet. Alt i alt kan det ofte være et meget problemfyldt miljø, hvor det til tider kan være meget svært at klare sig som en minoritet uden at komme i slagsmål osv. Mange vælger derfor at gå i frivillig isolation frem for at afsone der.

Mange af de nævnte tilstande og uskrevne regler gør sig også gældende på afsnit 3.

Punkt 2. Manglende alternativer til frivillig isolation

En naturlig konsekvens af det i punkt 1 nævnte, er desværre, at hvis mandlige afsonere ønsker en stille og rolig afsoning, så kan de kun tilbydes placering på afsnit 1 (som er et beskyttelsesafsnit, der er isoleret fra resten af huset) og afsnit 5, der er et stoffrit afsnit, men dertil er der altid meget lange ventelister, så dette er ingen reel mulighed. Derudover, så forefindes der også "kontrakten", som tilbyder behandling. Kontrakten har en skrap visitation og ret begrænset kapacitet, så det er også svært at komme til at afsone der. Kontrakten er desuden også isoleret fra resten af huset.

Der er derfor praktisk set ingen alternativer til den tilbudte afsoning til afsnit 3 og 4, og mange vælger derfor at gå i frivillig isolation, hvor tiden føles meget lang, da man jo ikke kan deltage i helt de samme fællesaktiviteter og øvrige tilbud, som afsnit 2 (kvindeafdeling), 4 og 5.

Her mangler afgjort et afsnit uden alle de problemer, der gør et ophold på afsnit 3 og 4 uønskeligt samt uhensigtsmæssig for en del indsatte. Dette gør sig gældende for indsatte som allerede er placeret her, men også i høj grad for nyankomne indsatte der fx skal påbegynde deres afsoning her.

Skrivelsen er udleveret til Folketingets Retsudvalg under et kort møde med Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Ringe d. 27. oktober 2010. Derudover er skrivelsen sendt som et åbent brev til Folketingets Retsudvalg og til andre af relevans.

Punkt 3. Brug af isolation på ubestemt tid i Statsfængslet i Ringe

Indsatte bliver anbragt i isolations/strafcelle med beskeden - at det er på ubestemt tid - selv ved meget små disciplinære forseelser. Samtidig får man oftest den besked, at afgørelsen først kan tages op igen og behandles, når den indsatte har opholdt sig der i en uge!

Det findes meget problematisk, at man her i fængslet ofte bruger isolation på ubestemt tid, da mange unge har meget svært ved at forholde sig til denne meget upræcise besked.

De kan simpelt hen ikke overskue, at de skal opholde sig i en strafcelle - på ubestemt tid.

Informationerne bør være meget mere klare, særligt når et ungt, uerfarent menneske isoleres.

Ofte drejer et ophold i strafcelle sig om, at personalet vil danne sig et overblik over den situation, der har medført placeringen der. Men tit er det slet ikke nødvendigt, at der skrives ind med en så hård sanktion, hvis det fx bare drejer sig om et kommende forhør ang. et ikke- alvorligt forhold.

Indelåsning på egen stue bør være nok i de tilfælde, hvor det kun drejer sig om mindre forseelser, som ikke decideret kan udløse en ny dom. Det bør personalet el. overvagtmasteren kunne vurdere.

Nødvendigheden af at kunne anbringe indsatte i strafcelle og forhørscelle vil naturligvis altid være til stede, særligt ved voldelig adfærd og med henblik på afhøring i alvorlige sager. Problemet er bare, at det nærmest er blevet normalreaktioner overfor alle disciplinære forseelser, små som store. Dette er uheldigt vedr. proportionaliteten samt undergravende for indsattes generelle retssikkerhed.

Punkt 4. Manglende retssikkerhed for unge afsonere i Statsfængslet i Ringe

Under henvisning til problemstillingen i punkt 3, så er særligt unge indsattes retssikkerhed ikke tilstrækkelig på flere områder. Dette skyldtes flere forskellige faktorer, der vil blive gennemgået her under dette væsentlige og vigtige punkt.

Mange indsatte er uden de basale skolekundskaber, som den almindelige gennemsnitsborger tager for givet. Faktisk forholder det sig sådan, at mange indsatte fx er ordblinde eller har meget svært ved at formulere sig. Samtidig kan det være meget svært at koncentrere sig pga. den situation, som man allerede befinder sig i. Yderligere, så opholder her sig mange indsatte med anden etnisk baggrund end dansk. Denne store gruppe er særlig hårdt ramt, da de ofte, af forskellige årsager, ikke har tilegnet sig de skolekundskaber, der fx skal til for at formulere en klage over evt. fængslet mv. Denne type afsonere er nærmest retsløse, da de tit ikke kan søge hjælp hos deres familie, enten fordi de ikke vil bekymre dem, eller fordi de i forvejen måske føler at de har kastet skam over dem, alene ved at blive idømt en fængselsdom. Den førnævnte gruppe af indsatte er dybt afhængige af, at der i fængslet forefindes en velfungerende fællestalsmand og talsmandsgruppe i øvrigt, hvilket desværre langt fra altid er tilfældet, da denne persongruppe meget ofte ikke vælges for deres evner som talsmænd, men ofte efter nogle helt andre - for denne opgave - helt irrelevante kriterier.

Da der af de overnævnte årsager ikke kan garanteres indsatte i Statsfængslet i Ringe en rimelig stabilitet i deres muligheder for at klage og gøre indsigelser skriftligt, så bør dette problem løses. Dette er nemlig en forudsætning for en rimelig retssikkerhed. For alle sager i kriminalforsorgen mv. behandles på et skriftligt grundlag (retshjælpen KRIM behandler også kun sager tilsendt på skrift), og hvis de indsatte ikke selv magter dette, så bliver deres retssikkerhed til en vis grad illusorisk.

Punkt 5. Ønske om adgang til retshjælp for unge afsonere i Statsfængslet i Ringe

Under henvisning til problemstillingen i punkt 4, så findes det påkrævet og rimeligt, at de indsattes retssikkerhed forbedres markant i Statsfængslet i Ringe, da stedet her er et ungdomsfængsel, og har et meget stort antal indsatte med anden etnisk baggrund end dansk, samt andre indsatte med de i punkt 4 nævnte problemer. Dette problem bør løses på en betryggende måde, så de indsattes retssikkerhed kan komme på højde med landets øvrige indsatte. For retssikkerheden her i dette ungdomsfængsel kan ikke sammenlignes med den i andre fængsler pga. det meget unge klientel.

Vi mener faktisk at der skal tilbydes gratis retshjælp her, ligesom det tilbydes underfor i samfundet. Dette udmærkede tilbud kan desværre ikke benyttes af indsatte, da man personligt skal kontakte og opsoge dette, og meget få indsatte går uledsaget udgang fra et lukket fængsel, som dette sted jo er. Samtidig, så er det beklageligvis ikke muligt at føre en privat og uaflyttet telefonsamtale herfra. Der findes dermed ingen andre løsninger end at den juridiske bistand skal foregå her i fængslet. Denne løsningsmodel kunne nemt implementeres. Man kunne forestille sig en tilkaldevagt, eller fx en fast ugedag, hvor en jurist var at træffe her. Interesserede indsatte kunne så blive skrevet op til at konsultere denne. Dette tiltag kunne sikre retssikkerheden for det meget unge klientel betydeligt.

Et sådan tiltag vil også sikre, at sagerne bliver fulgt til dørs, dvs. at rekursmulighed vil blive fuldt udnyttet, hvis dette er den indsattes ønske. Mange sager løber nemlig ud i sandet fordi den indsatte ikke har overskuddet/evnerne, eller bliver løsladt/flyttet. Samtidig, så er mange skrivelser i kriminalforsorgen og særligt fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, formuleret på en måde, hvor det kan være meget vanskeligt for ikke særligt veluddannede, overhovedet at forstå indholdet.

Når det gælder nødvendigheden af dette tiltag her i Statsfængslet i Ringe, så føler vi os overbevist om, at hvis Folketingets Retsudvalg gennemgik sager og klager over Statsfængslet i Ringe, så vil man finde dette antal påfaldende lavt, set i forhold til andre fængsler. Det samme vil sikkert gøre sig gældende mht. afgørelser indklaget til Folketingets Ombudsmand. Det skal dog tilføjes, at dette kun er en formodning, da vi ikke har haft mulighed og tid til at undersøge disse forhold.

Folketingets Retsudvalg har naturligvis adgang til antallet af klage mv., og vil derigennem kunne danne sig et overblik. Det samme vil gøre sig gældende mht. punkt 1,2 og 3, dvs. overblik over antallet af folk det går i frivillig isolation eller direkte på afsnit 1 straks ved ankomsten hertil eller senere under afsoningen.

Dette gælder ligeledes den udstrakte anvendelsen af anbringelse i isolationscelle på ubestemt tid. Disse oplysninger kan vi nok ikke få indblik i, men det kan Folketingets Retsudvalg naturligvis.

Når det gælder finansieringen af retshjælp her, så må midlerne kunne findes. Kostprisen vil næppe blive særlig voldsom, da her trods alt kun er 86 fængselspladser. Og hvis der er afsat et tocifret millionbeløb til retshjælp for borgere udenfor, og der reelt kun er brugt ca. 4,7 million af de penge, så burde pengene til at løse retssikkerhedsproblemet for afsonere her, også kunne findes i budgettet.

Punkt 6. Mere målrettet og langsigtet resocialisering under afsoningen i Statsfængslet i Ringe

Nærmest ingen af de beskæftigelsestilbud indsatte tilbydes er kompetencegivende på en måde, hvor de kan føre til et arbejde efter endt afsoning. Opholdet her i fængslet har nærmest kun karakter af opbevaring, hvilket er meget uheldigt samt direkte meningsløst. Og det er i hvert fald ikke med til at begrænse recidiv. De indsatte bliver faktisk ikke rustet godt nok til at kunne fungere i det samfund

de gerne skulle genoptages i, når de bliver løsladt. Man svigter på en række væsentlige områder, som vil blive berørt under dette punkt.

Nogle af forslagene koster ikke nødvendigvis mange penge, men kan gennemføres for små midler.

Kendskab til informationsteknologi

I dag er grundlæggende kendskab til brug af computer og Internet en forudsætning for at kunne begå sig i samfundet. Rigtig meget foregår via nettet, og hvis man ikke behersker de basale funktioner før løsladelse, så får man meget svært ved at klare sig.

Samtidig, så er Internettet velegnet til at åbne og holde dørene åbne for et socialt netværk udenfor, noget som jo desværre ofte går tabt ved en fængsling. Indsatte bør derfor, kort som langtidsindsatte, tilbydes et pc-bruger kørekort ved indsættelsen. En hurtigere implementering af Internettet vil også åbne op for rigtig mange nye uddannelsesmuligheder. Der bør også under afsoningen kunne oprettes NemID, NemKonto, e-Boks og e-mail til de indsatte, da disse ting efterhånden er strengt nødvendige for en optimal kontakt med myndighederne m. f. under afsoningen og efter løsladelsen. Adgang til nettet kunne sagtens håndteres, evt. sammen med den indsatte kontaktperson, hvilket også kunne bidrage til en meget bedre kontakt på dette område. Selvfølgelig skal der tages højde for risikofaktorerne. Men man kunne evt. forestille sig, at den indsatte fik en betinget tilladelse, som kunne inddrages ved misbrug. Jævnlig stikprøvekontrol el. overvågning ville her kunne anvendes.

Mere skole og langt mere fokus på kompetencegivende uddannelse i Statsfængslet i Ringe

Der bør ansættes flere lærere, så skoleundervisningen bliver meget mere struktureret og skemalagt. Dette koster naturligvis en del penge, men det er nødvendigt, hvis man mener det med undervisning alvorligt i Statsfængslet i Ringe. Som det er nu, så er der alt for lidt daglig struktureret undervisning i skolen. Folk er i alt for høj grad overladt til sig selv, og som ungt menneske kan det være utroligt svært at sætte struktur på sin egen skolegang. Mere læreundervisning er særdeles påkrævet!

Yderligere burde der indledes et meget tæt samarbejde med erhvervsskolerne for måske kunne man herigennem finde frem til fag og kurser, der vil kunne tilbydes her i fængslet. Derved kunne man være godt i gang med en uddannelse, eller være mere kvalificeret til et job, når man bliver løsladt.

At man bruger flere penge på skole og uddannelse giver rigtig god mening, ikke kun fordi det er meningsfyldt og resocialiserende, men også fordi Statsfængslet i Ringe har meget svært ved at finde beskæftigelse til deres indsatte. Skolefaciliteterne er der, men udnyttelsesgraden er meget lav. Dagligt står der flere lokaler tomme, end lokaler der bliver brugt. Her er oven i købet tale om lokaler der er veludstyrede mht. Pc-udstyr og andre indretninger, som man forventer at finde i et almindeligt klasselokale.

Punkt 7. Generelt for kriminalforsorgen: Mulighed for eftergivelse af sagsomkostninger

Da de forhold man løslades til, tit er afgørende for en succesfuld resocialisering, så findes det meget uheldigt, at rigtig mange indsatte løslades til håbløs gæld pga. sagsomkostninger mv. Incitamentet til at finde et arbejde er af gode grunde ikke til stede, da man på forhånd ikke har en rimelig chance for at opbygge et normalt liv, hvis man skal trækkes med en enorm gæld. Dette faktum spiller helt sikkert en stor rolle mht. ny kriminalitet, og dermed medvirker det naturligvis også til høj recidiv.

Recidiv er én ting, men meget værre er selvsagt de nye ofre, der derved opstår. Vi vil faktisk påstå, at ved at eftergive sagsomkostninger, så kan man begrænse antallet af nye ofre, ofre der efter at have været udsat for en forbrydelse måske aldrig kommer tilbage på arbejdsmarkedet, men evt. skal på offentlig forsørgelse, nøjagtig som gerningsmanden, hvis han altså bliver fanget og dømt. Antageligt kan man faktisk hævde, at ved en eftergivelse af sagsomkostninger, så skabes potentielt en ny skatteborger, og ved at undlade, så mister man måske rigtig mange...

Punkt 8. Generelt for kriminalforsorgen: Mere lighed vedr. princippet "noget for noget"

Som dette princip fungerer nu, så oplever mange indsatte at "noget for noget" kun gælder de indsatte der har problemer med enten adfærd eller stoffer. Og det er meget frustrerende at opleve, hvordan folk med fx meget dårlig opførsel og misbrug bliver belønnet med div. goder, som indsatte uden de problemer ikke kan komme i betragtning til, kun fordi de ikke har nogen adfærdsproblemer eller et misbrug. Når emnet bringes op i fængslerne, så får de velfungerende indsatte ofte bare at vide, at de skal være glade for at de ikke har de problemer.

Naturligvis skal en indsat være glad for at man ikke er voldelig eller er misbruger, men denne praksis er i direkte modstrid med lighedsprincippet i straffuldbyrdsloven, da noget for noget også bør gælde for indsatte uden de nævnte problemer. Problemfri afsoning bør også belønnes, evt. med tidligere overførsel til åbent fængsel eller andre lempelser under afsoningen. Dette vil også sende et signal til andre indsatte om, at det godt kan betale sig med god opførsel og et nej til stoffer.

I den ovennævnte forbindelse, så ville en lempelse omkring udgangsbekendtgørelsen og tidspunktet for overflytningstidspunktet til åben fængsel samtidigt kunne tjene et direkte resocialiseringsformål. Dette gælder i høj grad langtidsindsatte, fordi det i dag er meget problematisk, at man ikke kan gå den første uledsagede udgang før 1/3 del eller halv tid afsonet, og dermed heller ikke kan overføres til åbent fængsel før disse tidspunkter. Herved efterlades desværre ikke meget tid til udslusning fra åbne fængsler og pensioner. Dette har ligeledes forringet denne gruppes mulighed for kontakt med familie og netværk, samt muligheden for tidligere at påbegynde en uddannelse eller at få et arbejde. Vi foreslår, at men evt. kunne genindføre dele af den "gamle" udgangsbekendtgørelse samt overflytningsbekendtgørelse og bruge dette som direkte "gulerod" overfor nogle indsatte, og som en "resocialiserende belønning" til den gruppe, der ellers ikke vil få noget ud af "noget for noget".

Yderligere omkring "noget for noget" og vedrørende udgange samt overførsel til åben institution, så er virkeligheden desværre sådan, at der tit er afgørende, hvilken politikreds der skal høres. For hvis den politimester/anklager, som sagen ligger under, er negativt indstillet mht. noget for noget mv., så tales der pr. automatik imod det af kriminalforsorgen foreslåede. Det nærmest uanset hvor fornuftigt indholdet i høringen end må være. Vi finder det uforeneligt med lighedsgrundsætningen og straffuldbyrdslovens intention, at det er hvor politihøringen bliver foretaget, der er afgørende for om man kan komme i betragtning til noget for noget mv. Det burde være de faktiske omstændigheder der afgør sagen, og ikke hvilken politimester man er underlagt og hvordan de der fortolker det subjektive begreb "retshåndhævelsen". Man er jo allerede dømt en gang af en rigtig domstol, og hvis en myndighed bagefter misbruger sin autoritet til at dømme og straffe en indsat yderlige på et usagligt grundlag, fx alene under henvisning til retshåndhævelsen. Så undergraves retssikkerheden.

Det oprindelige formål med en politihøring må vel først og fremmest være, at afdække eventuelle sikkerhedsrisikoer, og ikke bare at sabotere kriminalforsorgens resocialiseringsarbejde alene under henvisning til retshåndhævelse, som jo er et subjektivt begreb, der ikke direkte kan domstolsprøves.

Punkt 9. Vedr. sænkning af den kriminelle lavalder og ophævelse af max straffen på 8 år

Det kan godt være at det var en demokratisk beslutning (58/50), men den var ikke til demokratiets og samfundets bedste, hvis beslutningen ikke følges op med flere nye midler til kompetencegivende tilbud under afsoningen samt andre resocialiserende tiltag. Tiltag som kan løse nogle af de massive problemer der desværre allerede eksisterer og dem som skærpelsen af lovgivningen uden tvivl vil medføre på længere sigt.

Vi mener at det er meget vigtigt, at man er særdeles opmærksom på alle de følgevirkninger en så signifikant ændring af straffeloven kan have. Grundlæggende set, så er alle vel enige i, at et fængsel ikke er noget optimalt sted for et ungt menneske at være. Derfor er det også meget essentielt, at man ikke bare gennemfører de påtænkte stramninger af straffeloven uden at have en hensigtsmæssig plan for, hvad man reelt vil gøre for at give de unge en rimelig meningsfyldt afsoning. For regulær opbevaring som nu tjener ikke til samfundets bedste. Man skal hele tiden have for øje, at de unge skal lukkes ud i samfundet igen. Og en lang afsoning uden fornuftigt indhold giver bare flere ofre.

Kort beskrevet, så mener vi at det er meget beklageligt at Folketinget bl.a. med lov nr. 164 overhovedet gennemførte en sænkning af den kriminelle lavalder og en ophævelse af max straffen på 8 år uden først at få løst nogle af de mange problemer, som der er nævnt i denne skrivelse. Ikke mindst fordi at Statsfængslet i Ringe sandsynligvis vil modtage mange af netop denne type afsonere, såfremt de idømmes en langvarig fængselsstraf eller ikke kan afsone i et åbent fængsel.

Statsfængslet i Ringe har medgivet en meget vanskelig opgave mht. at straffuldbyrde helt unge, og derfor er det også strengt nødvendigt, at fængslet i forbindelse med lovændringerne bliver tilført betydelige midler for at have en rimelig chance for at løfte opgaven, der nu uden tvivl vil vokse støt. Som tingene er, så oplever vi desværre allerede, at utrolig mange ting ikke kan lade sig gøre mere pga. økonomi. Særligt skolen er hårdt ramt. Her har man måtte afskedige lærere og aflyse undervisning mm. Men mange fornuftige aktiviteter og div. nye tiltag bliver ligeledes stoppet pga. økonomi. Denne u hensigtsmæssige udvikling i fængslet kan samfundet desværre på længere sigt komme til at betale dyrt for, så hvorfor ikke bruge pengene nu, hvor der er en chance for at begrænse den udgift? Tilligemed er den demografiske udvikling i samfundet ikke gunstig, så hvorfor ikke resocialisere så mange som overhovedet muligt?

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Ringe håber, at denne skrivelse vil danne grundlag for nogle nye overvejelser i Retsudvalget og i hele Folketinget. Dette gælder ikke kun de nævnte forhold her i Statsfængslet i Ringe, men også for hele kriminalforsorgen og straffesystemet. Vi mener nemlig at der stadig kan udvikles meget i retspolitikken angående forholdet mellem straf og resocialisering. Og set i lyset af alle de stramninger som området har gennemgået, så må fokuset nu rettes mod de ting der på længere sigt er til gavn for samfundet. For stramninger gør ikke gavn, hvis de står alene.

Venlig hilsen fra

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Ringe